

No hi ha un bisbe estàndard per a totes les Esglésies

Dc, 12/03/2014 per Papa Francesc

[Les homilies del papa Francesc](#)

Discurs del Papa Francesc a la reunió de la congregació per als bisbes. *Sala Bologna. Dijous 27 de febrer de 2014*

1. L'essencial en la missió de la Congregació.

En la celebració de l'Ordenació d'un Bisbe, l'Església reunida, després de la invocació de l'Esperit Sant, demana que sigui ordenat el candidat presentat. El qui presideix llavors pregunta «Té el mandat?». Amb aquesta pregunta ressona la que va fer el Senyor: «Va cridar els Dotze i va començar a enviar-los de dos en dos...» (Mc 6,7). En el fons, la pregunta es podria fer també així: “Esteu segurs que el seu nom ha estat pronunciat pel Senyor? Esteu segurs que és el Senyor qui els ha cridat per formar part dels escollits per estar amb Ell d'una manera singular i per confiar-los la missió que no és seva, sinó que ha estat confiada pel Pare?”.

Aquesta Congregació existeix per ajudar a escriure aquest mandat, que després ressonarà en tantes Esglésies i portarà joia i esperança al Poble Sant de Déu. Aquesta Congregació existeix per assegurar-se que el nom de l'escollit ha estat pronunciat en primer lloc pel Senyor. Aquesta és la gran missió confiada a la Congregació per als Bisbes, la seva tasca més compromesa: identificar els que el mateix Esperit Sant tria per guiar la seva Església.

De la boca de l'Església es sentirà en tot temps i en tot lloc la pregunta: Dóna'ns un Bisbe! El Poble sant de Déu segueix parlant: necessitem algú que ens miri des de dalt, necessitem algú que ens miri amb l'amplitud del cor de Déu; no ens serveix un manager, un conseller delegat d'una empresa, i encara menys un que estigui al nivell de la nostra petitesa o dels nostres petits objectius. Necessitem algú que sàpiga alçar-se al nivell de la mirada de Déu sobre nosaltres per guiar-nos vers Ell. Només en la mirada de Déu hi ha futur per a nosaltres. Necessitem algú que, coneixent l'amplitud del camp de Déu més gran que el nostre petit jardí, ens garanteixi que allò a què aspiren els nostres cors no és una promesa buida.

La gent malda per la plana de la vida quotidiana i necessita ser guiada per aquell que és capaç de veure les coses des de més amunt. Per això no podem perdre mai de vista les necessitats de les Esglésies particulars a les que hem de proveir. No hi ha un Pastor standard per a totes les Esglésies. Crist coneix la singularitat del Pastor que cada Església demana perquè respongui a les seves necessitats i l'ajudi a desenvolupar el seu potencial. El nostre repte és entrar en la perspectiva de Crist, tenint en compte la singularitat de les Esglésies particulars.

2. L'horitzó de Déu determina la missió de la Congregació.

Per escollir aquests ministres, tots nosaltres ens hem d'elevant, hem de pujar també “a dalt”. No podem deixar de pujar, no podem acontentar-nos amb quedar-nos a baix. Hem d'enlairar-nos més enllà i sobre les nostres eventuais preferències, simpaties, afiliacions o tendències per entrar en l'amplada de l'horitzó de Déu i per

trobar aquets que enlairen la mirada. No homes que només saben mirar a baix, sinó Pastors capaços d'assegurar que en el món hi ha un sagrament d'unitat (Cost. Lumen gentium, 1) i per això la humanitat no està destinada al desordre i a la confusió.

És aquest gran objectiu, traçat per l'Esperit, el que determina la manera de desenvolupar-se d'aquesta tasca difícil i generosa, per la qual us estic immensament agraït a cadascun de vosaltres, començant pel Cardenal Prefecte Marc Ouellet i abraçant-vos a tots vosaltres, Cardenals, Arquebisbes i Bisbes Membres. Una paraula especial de reconeixement, per la generositat del vostre treball, als Oficials del Dicasteri, que silenciosament i amb paciència contribueixen al bon èxit del servei de proveir a l'Església dels Pastors que necessita. En signar el nomenament de cada Bisbe m'agradaria poder tocar l'autoritat del vostre discerniment i la grandesa dels horitzons amb els quals madura el vostre consell. Per això, l'esperit que presideix els vostres treballs, des de la pesada tasca dels Oficials fins al discerniment dels Superiors i Membres de la Congregació, no pot ser sinó aquell humil, silenciós i laboriós procés que ve de dalt. Professionalitat, servei i santedat de vida: si ens desviem d'aquest trio decaïem de la grandesa a la qual hem estat cridats

3. L'Església Apostòlica com a font.

On trobar llavors aquesta llum? L'alçada de l'Església es troba sempre en la profunditat dels seus fonaments més profunds. En l'Església Apostòlica hi ha allò que és alt i profund. El futur de l'Església es troba sempre en els seus orígens.

Per tant, els convido a recordar i "visitar" l'Església Apostòlica per cercar allà alguns criteris. Sabem que el Col·legi Episcopal, en el qual mitjançant el Sagrament estaran inserits els Bisbes, és successor del Col·legi Apostòlic. El món ha de saber que hi ha aquesta Successió ininterrompuda. Al menys en l'Església, aquesta relació no s'ha trencat. Les persones ja coneixen amb sofriment l'experiència de tantes ruptures: necessiten trobar en l'Església que roman inesborrable la gràcia des del principi.

4. El Bisbe com a testimoni del Ressuscitat

Examinem doncs el moment quan l'Església Apostòlica ha de refer el Col·legi dels Dotze després de la traïció de Judes. Sense els Dotze no pot baixar la plenitud de l'Esperit. El successor és triat d'entre els qui han seguit des de l'inici el camí de Jesús i ara pot arribar a ser «amb els dotze» un «testimoni de la resurrecció» (cfr At 1,21-22). Cal seleccionar d'entre els seguidors de Jesús els testimonis del Ressuscitat.

D'aquí ve el criteri essencial per dibuixar el perfil dels Bisbes que volem tenir. Qui és un testimoni del Ressuscitat? Ho és qui ha seguit Jesús des del començament i es constitueix amb els Apòstols testimoni de la seva Resurrecció. També per a nosaltres aquest és el criteri unificador: el Bisbe és aquell que sap fer present tot el que va succeir a Jesús i sobretot sap, junt amb l'Església, fer-se testimoni de la seva Resurrecció. El Bisbe és sobretot un màrtir del Ressuscitat. No un testimoni aïllat sinó junt amb l'Església. La seva vida i el seu ministeri han de fer creïble la Resurrecció. Unint-se a Crist en la creu amb el veritable lliurament de si mateix, fa brollar per a la pròpia Església la vida que no mor. El coratge de morir, la generositat d'oferir la pròpia vida i de consumir-se pel ramat estan inscrits en el

“ADN” de l’episcopat. La renúncia i el sacrifici són connaturals a la missió episcopal. I això ho vull subratllar: la renúncia i el sacrifici són connaturals a la missió episcopal. L’episcopat no és per a un mateix sinó per a l’Església, per al ramat, per als altres, especialment per aquells que segons el món s’haurien de descartar.

Per tant, per elegir un Bisbe, no n’hi ha prou amb tenir en compte les qualitats humanes, intel·lectuals, culturals i fins i tot pastorals. El perfil d’un Bisbe no és la suma algebraica de les seves virtuts. És veritat que es necessita algú que sobresurti (CIC, can. 378 § 1): la seva integritat humana assegura la capacitat de relacions sanes, equilibrades, per no projectar sobre els altres les pròpies mancances i convertir-se en un factor d’inestabilitat; la seva solidesa cristiana és essencial per promoure la fraternitat i la comunió; el seu comportament correcte dona fe de la gran qualitat dels deixebles del Senyor; la seva preparació cultural li permet de dialogar amb els homes i les seves cultures; la seva ortodòxia i fidelitat a la Veritat custodiada per l’Església el fa ser una columna i un punt de referència; la seva disciplina interior i exterior li permet de tenir un autodomini i obre un espai per acollir i guiar els altres; la seva capacitat de governar amb fermesa paterna garanteix la seguretat de l’autoritat que ajuda a créixer; la seva transparència i el seu saber destacar en l’administració dels béns de la comunitat donen autoritat i fan que sigui estimat per tots.

Aquestes qualitats imprescindibles han de ser tanmateix aspectes que depenen del testimoni central del Ressuscitat, subjectes a aquest objectiu prioritari. És l’Esperit del Ressuscitat que fa els seus testimonis, que integra i eleva la qualitat i els valors en la formació del Bisbe.

5. La sobirania de Déu, autor de l’elecció

Però tornem al text apostòlic. Després de l’esgotador discerniment ve la pregària dels Apòstols: «Tu, Senyor, que coneixes el cor de tots, mostra quin d’aquests ... tu has escollit» (Act 1,24) i «van fer-ho a sorts» (Act 1,26). Aprenguem el clima del nostre treball i el veritable Autor de les nostres eleccions. No podem escapar d’aquest «mostra’ns tu, Senyor». És sempre imprescindible assegurar la sobirania de Déu. Les eleccions no poden ésser guiades per les nostres pretensions, condicionades per eventuals “grups”, camarilles o hegemonies. Per garantir aquesta sobirania hi ha dues actituds fonamentals: el tribunal de la pròpia consciència davant de Déu i la col·legialitat. I això ho garanteix.

Des dels primers passos del nostre treball complex (de les Nunciatures, al treball dels Oficials, Membres i Superiors), aquestes dues actituds són imprescindibles: la consciència davant de Déu i el compromís col·legial. No l’arbitri sinó el discerniment conjunt. Ningú pot saber-ho tot, cadascú posa amb humilitat i honestat la pròpia peça d’un mosaic que pertany a Déu.

Aquesta visió fonamental ens empeny a abandonar la petita empena de les nostres barques per seguir la ruta de la gran nau de l’Església de Déu, el seu horitzó universal de salvació, la seva brúixola basada en la Paraula i en el Ministeri, la certesa de l’alè de l’Esperit que l’empeny i la seguretat del port que l’espera.

6. Bisbes carismàtics.

Un altre criteri ens l’ensenya Act 6,1-7: els Apòstols imposen les mans sobre

aquells que han de servir a les taules perquè no poden «deixar de banda la Paraula de Déu». Perquè la fe ve de l'anunci, necessitem Bisbes carismàtics. Homes que fan accessible aquell "per vosaltres" de què parla sant Pau. Homes que guarden la doctrina, no per mesurar que lluny que viu el món de la veritat continguda en la doctrina, sinó per enlluernar el món, per encantar-lo amb la bellesa de l'amor, per seduir-lo amb l'oferta de la llibertat que dona l'Evangelí. L'Església no necessita apologetes de les pròpies causes, ni croats de les pròpies batalles, sinó sembradors humils i confiats en la veritat, que saben que ella els és donada i que confien en el seu poder. Bisbes conscients que fins i tot quan és de nit i el cansament del dia els fa estar cansats, les llavors segueixen germinant al camp. Homes plens de paciència perquè saben que mai de zitzània n'hi haurà tanta que pugui omplir el camp. El cor humà està fet per al gra, ha estat l'enemic qui ha escampat la llavor dolenta. El temps de la zitzània està ja fixat irrevocablement.

He d'assenyalar això bé: homes plens de paciència! Diuen que el Cardenal Siri acostumava a repetir: «Les virtuts d'un Bisbe són cinc: primera la paciència, segona la paciència, tercera la paciència, quarta la paciència i última la paciència amb aquells que ens conviden a tenir paciència».

Per tant hem de dedicar-nos més aviat a la preparació del terreny, a l'amplada de la sembra. Obrar com a sembradors plens de confiança, evitant la por d'aquells que s'enganyen a si mateixos pensant que la collita depèn només d'ells, o l'actitud desesperada dels alumnes que, no havent fet els deures, s'exclamen dient que no hi ha res a fer.

7. Bisbes que pregunten

El mateix text de Act 6,1-7 es refereix a la pregària com a una de les dues tasques essencials del Bisbe: «Per tant, germans, cerqueu entre vosaltres set homes de bona fama, plens de l'Esperit i de saviesa, als quals confiarem aquest encàrrec. Nosaltres, en canvi, ens dedicarem a la pregària i al servei de la Paraula» (vv. 3-4). He parlat de Bisbes carismàtics, ara parlaré de l'altre element de la identitat del Bisbe: home de pregària. La mateixa semblança que ha de tenir en l'anunci de la Paraula, l'ha de tenir en la pregària, tractant amb Déu nostre Senyor del bé del seu poble, la salvació del seu poble. Coratjós en la pregària d'intercessió com Abraham, que negociava amb Déu la salvació d'aquella gent (cfr Gen 18,22-33); com Moisès quan se sent impotent per guiar el poble (Nom 11,10-15), quan el Senyor està tip del seu poble (cfr Nm 14,10-19), o quan els diu que vol destruir el poble i li promet de fer-lo cap d'un altre poble. Quin valor per dir no, no parlo del meu poble, davant d'Ell! (cfr Es 32,11-14.30-32). Un home que no té el valor de discutir amb Déu en favor del seu poble no pot ésser Bisbe - això ho dic de cor, n'estic convençut -, i fins i tot qui no és capaç d'assumir la missió de portar el poble de Déu fins al lloc que Ell, el Senyor, li indica (cfr Es 32,33-34).

I això val també per la paciència apostòlica: la mateixa insistència que ha de posar en pràctica en la predicació de la Paraula (cfr 2 Cor 6,4) l'ha de tenir en la seva pregària. El Bisbe ha de ser capaç d' "entrar en paciència" davant de Déu, mirant i deixant-se mirar, buscant i deixant-se buscar, trobant i deixant-se trobar, amb paciència davant el Senyor. Tantes vegades endormiscant-se davant el Senyor, però això és bo, fa bé!

Semblança i insistència en la pregària forgen el cor del Bisbe i l'acompanyen en la semblança i en la insistència que ha de tenir en l'anunci de la Paraula, en el

kerigma. Entenc això quan llegeixo el verset 4 del capítol 6 dels Fets dels Apòstols.

8. Bisbes Pastors

En les paraules que vaig adreçar als Representants Pontificis, vaig traçar així el perfil dels candidats a l'episcopat: que siguin Pastors propers a la gent, «pares i germans, que siguin amables, pacients i misericordiosos; que estimin la pobresa, interior com a llibertat per al Senyor i també exterior com a senzillesa i austeritat de vida, que no tinguin una psicologia de “Prínceps”; ... que no siguin ambiciosos i que no busquin l'episcopat ... que siguin esposos d'una Església, sense estar constantment buscant-ne una altra - això es diu adulteri. Que siguin capaços de “veure” el ramat que els serà confiat, d'anar en compte de tot el que els manté units ... capaços de “vetllar” el ramat» (21 juny 2013).

Repeteixo que l'Església necessita Pastors autèntics; i voldria aprofundir aquest perfil del Pastor. Mirem el testament de l'apòstol Pau (cfr Act 20,17-38). Es tracta de l'únic discurs pronunciat per l'Apòstol en el llibre dels Fets que dirigeix als cristians. No parla als seus adversaris fariseus, ni als savis grecs, sinó als seus. Ens parla a nosaltres. Ell confia els Pastors de l'Església «a la Paraula de la gràcia que té el poder de construir l'edifici i de donar-lo en herència». Per tant, no amos de la Paraula, sinó lliurats a la mateixa, servidors de la Paraula. Només així és possible edificar i obtenir l'herència dels sants. A aquells que es turmenten amb la pregunta sobre la pròpia herència - “quin és el llegat d'un Bisbe? L'or o la plata?” - Pau respon: la santedat. L'Església es manté quan s'expandeix la santedat de Déu en els seus membres. Quan del seu cor íntim, que és la Trinitat Santíssima, aquesta santedat brolla i arriba a tot el Cos. Necessitem la unció que flueix des de la part superior fins a la vora del mantell. Un Bisbe no pot mai renunciar a l'ànsia que l'oli de l'Esperit de santedat arribi fins a l'últim fil del vestit de la seva Església.

El Concili Vaticà II afirma que als Bisbes «se'ls confia plenament l'ofici pastoral, o sigui l'assídua i quotidiana cura del ramat» (Lumen gentium, 27). Hem d'insistir més en aquestes dues qualificacions de la cura del ramat: assídua i quotidiana. En el nostre temps l'assiduitat i la quotidianitat estan sovint associades a la rutina i a l'avorriment. Molt sovint es mira d'escapar vers un permanent “en un altre lloc”. Aquesta és una temptació dels Pastors, de tots els Pastors. Els pares espirituals han d'explicar-ho bé, per tal que nosaltres ho entenguem i no caiguem. Fins i tot en l'Església no estem exempts d'aquest perill. Per tant és important repetir que la missió del Bisbe exigeix assiduitat i quotidianitat. Crec que en aquest temps de trobades i reunions és molt actual el decret de residència del Concili de Trento: és tant actual i estaria bé que la Congregació dels Bisbes escrivís alguna cosa sobre això. El ramat li convé trobar espai en el cor del Pastor. Si aquest no està fermament ancorat en si mateix, en Crist i en la seva Església, estarà contínuament assotat per les ones en la recerca de compensacions efímeres i no oferirà al ramat cap mena de refugi.

Conclusions

Al final d'aquestes paraules meves, em pregunto: on podem trobar homes semblants? No és fàcil. N'hi ha? Com es poden seleccionar? Penso en el profeta Samuel que cercava el successor de Saul (cfr 1 Sam 16,11-13) que pregunta al vell Jessè: «Són aquí tots els seus fills?», i en sentir que el petit David estava cuidant el ramat, mana: «Aneu a buscar-lo!». Nosaltres no podem fer menys que mirar els

campes de l'Església cercant qui presentar al Senyor perquè Ell et digui: «Ungeix-lo: és ell!». Estic segur que n'hi ha, perquè el Senyor no abandona la seva Església. Potser som nosaltres que no girem prou pels camps per buscar-los. Potser ens serveix l'advertiment de Samuel: «No ens assegurem a taula abans que ell sigui aquí». És aquesta santa inquietud que voldria que tingués aquesta Congregació.

Traducció: Josep Ma. Torrents -Catalunya Religió